

STICHTING TARPAN

Gerben Poorlinga

In 1981 heeft de stichting f 46.000 subsidie van het Prins Bernhardfonds gekregen. Het grootste deel hiervan is bestemd voor de aankoop van wilde bospaarden (poolse koniks). Bij de stichting Tarpan staat echter niet dit wilde bospaard centraal maar het natuurlijk evenwicht. De wilde paarden of 'tarpans' worden ingezet voor de rekonstruktie van een oernederlandse bosvegetatie. Het eerste projekt rond de Ennemaborg in Groningen wordt uitgevoerd in samenwerking met de eigenaar van het bos, de stichting Het Groninger Landschap.

Overal ter wereld wordt de laatste wilde natuur in kuituur gebracht. Tropische regenwouden worden gekapt. Steppen worden tot bouwland geploegd. De laatste zebra's worden teruggedrongen tot de Serengeti vlakte en de Kalahari woestijn. Nu al herkennen we in de natuurfilms de schaarse natuurlandschappen en straks, wie weet de laatste leeuw of de laatste giraffe. Weinig mensen beseffen dat het proces van ontbossing en ontginning in West-Europa al in de middeleeuwen voltooid was. De IUCN beseft dit wel en heeft op 5 maart 1980 de World Conservation Strategy gelanceerd. Het doel van deze strategie is het opsporen van knelpunten bij het natuurbehoud en het ontwikkelen van een wereldwijd netwerk van natuurlijke ecosystemen. Ook voor Nederland is zo'n knelpuntenanalyse onmisbaar. Ondanks zijn hoge bevolkingsdruk heeft ons land nog een rijke natuur.

Haar rijkdom aan steltlopers is zelfs van internationale betekenis. Toch is het huidige beheer niet toereikend. Sinds 1900 — het begin van de natuurbescherming — zijn tientallen oplossingen voor het Stadspark?

len procenten van de vissen, amfibieën en insecten uitgestorven. Meestal onopgemerkt. Eén van de oorzaken van dit massale verdwijnen van onze natuur is de omstandigheid dat onze natuurterreinen voornamelijk bestaan uit voormalig boerenland en in die vorm gekonserveerd worden. De langzame degradatie van deze natuurterreinen staat in schril contrast met de explosieve ontwikkeling van een stuk oerhollandse natuur in de Oostvaardersplassen. Dit contrast vindt zijn oorzaak in het feit dat in het Oostvaardersplassengebied de grauwe gans als grazer een sleutelrol vervult in de natuurlijke kringloop. Bij een agrarisch beheer is daarentegen geen kringloop maar een oogst. Wanneer natuurlijke grazers als wilde paarden, runderen, elanden, bevers en roofwild vervangen worden door cyclomaaier en motorzaag, krijgt de natuur voedselgebrek en sterft langzaam af. Ook het inzetten van huisvee leidt tot verarming. Door het opkweken van jongvee wordt de oogst aan vlees en beenderen verrijkt. Deze produktie komt niet meer ten goede aan de talrijke aaseters. (De natuurlijke sterfte van onze tarpans vooralsnog ook niet).

Een normale agrarische beweiding betekent

in de natuur altijd een overbeweiding in de zomer en het ontbreken van de noodzakelijke winterbeweiding. Het sociale patroon en het terreingebruik van een wilde populatie paarden of runderen is veel ingewikkelder dan van een groep jongvee. De vegetatiestructuur krijgt daarom alleen bij een natuurlijke beweiding zijn optimale verscheidenheid, (d.w.z. de kudde leeft permanent in een gebied en heeft een volledig sociale structuur, terwijl de populatiegrootte op het nivo van de winterdraagkracht van het gebied gehouden wordt).

Rijkdom herstellen

Uit verhalen van Romeinse schrijvers is bekend dat West-Europa ooit rijk was aan wilde paarden, oerossen en ander groot wild. Deze wilde dieren zijn helaas verdwenen omdat ze van hetzelfde voedsel afhankelijk waren als onze huisdieren.

De laatste oeros stierfin 1627 ondanks de intensieve bescherming van de Poolse koning Sigismund III. Doordat de boeren in de zomer hun vee in het reservaat mochten weiden, was er 's winters voor de oerossen te weinig te eten.

Wilde paarden hebben het langer uitgehouden. In 1543 vaardigde Herzog Albert van Pruisen een verordening uit waarbij de tarpan werd beschermd. Maar in 1616 stelde het stadsbestuur van Kaiserlautern nog drie wilde-paardenjagers aan om de omliggende velden van schade te vrijwaren. Pas op het eind van de vorige eeuw werd het laatste wilde Europese paard gevangen en aan een dierentuin geschonken.

Maar nog steeds zijn er paarden en runderen bestand tegen het leven in de vrije natuur. Nog steeds leven in het buitenland elanden en bevers. De laatsten zijn vaak met enorm sukses uitgezet. De natuur is nog te herstel-

len omdat alle belangrijke dieren nog te verkrijgen zijn.

Doelstelling

De stichting Tarpan stelt zich ten doel om de natuurlijke begrazing zoveel mogelijk te stimuleren. Ze doet dit oa. door de herintroductie van de oorspronkelijke dieren. Het natuurbeheer verschuift hierdoor van een agrarisch beheer naar een wildbeheer. Door deze verlegging van de beheersingrepen naar een hoger nivo in de zogenaamde voedselpyramide, zal het beheer aanmerkelijk eenvoudiger en goedkoper worden.

Bij het genoemde beheer zal men zich op de volgende vragen moeten voorbereiden:

- Welke dieren nemen sleutelposities in?
  - Hoe groot dient de populatie te zijn?
  - Ontbreken er bepaalde elementen waardoor toch speciale voorzieningen getroffen moeten worden, bv. winterweide of hoefverzorging?
  - Hoe kom je tot een goede genenuitwisseling?
  - Welke bijscholing moet het personeel hebben?
- enzovoort.

De stichting Tarpan is steeds bereid te helpen met problemen op het gebied van begrazing en natuurbeheer. Ook kan ze lezingen verzorgen.

Door f 5 op giro 4315460 van de stichting te storten, ontvangt u de uitgebreide Tarpan-brochure met informatie over de eland, de bever, de tarpan, wilde runderen, hun historie en hun ecologie.

Sekretariaat: Stichting Tarpan,
de Greeden 29,9976 RZ Eenrum,
tel. 05959-1851.

Gerben Poortinga is voorzitter van de Stichting Tarpan.